

רשות השידור

נגד

1. ג.ג. אולפני ישראל - ירושלים בע"מ.
2. אורי פורת.
3. רפי גינת.
4. יוסי צמח.

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב

[17.4.92]

לפני הנשיא ד"ר א' וינוגרד

עו"ד זליגסון את גבריאלי ואח' - בשם המבקשת
עו"ד דב פרי ואח' - בשם המשיבים

ה ח ל ט ה

הנשיא ד"ר א' וינוגרד

רשות השידור, שהיא תאגיד מכוח חוק רשות השידור, התשכ"ה - 1965, עתרה לבית-המשפט לצוות על המשיבים להימנע מלהפיק או לשדר את תכנית הטלוויזיה "בשידור חוקר" או תוכנית בפורמט דומה.

המשיבה 1 - ג.ג. אולפני ישראל-ירושלים בע"מ - נותנת את שירותי האולפן לתכנית הנדונה, המשיב 2 - אורי פורת - הוא מנכ"ל המשיבה 1 והמשיב 4 - יוסי צמח - הוא עובד של המשיבה 1 והמשיב 3 - רפי גינת - הוא המנחה והמגיש של התכנית.

המבקשת טוענת כי מאז 1986 הפיקה ושידרה תכנית בשם "בשידור חוקר". התכנית הראשונה שודרה ב- 10.11.86 והאחרונה ב- 25.9.89. בין שני התאריכים שודרו 13 או 14 תכניות.

המבקשת מצהירה, מפי מנהלה מר יוסף בראל, כי בדעתה לחזור, להפיק ולהקרין את התכנית באותו שם ובאותה מתכונת בעתיד הקרוב.

המפיקים של התכנית של המבקשת היו המשיבים 3 ו-4, כאשר המשיב 3 שימש

גם המנחה.

מטרתה של התכנית: סיוע למשטרה בגילוי עבריינים ובפיענוח פשעים.

לטענת המבקשת, מבנה התכנית, כפי ששודר אצל המבקשת, היה קבוע כדלקמן:

"תחילה מוקרן שיחזור של אירוע פלילי. השיחזור נמשך כ- 15 דקות. מבצעי העבירה מגולמים ע"י שחקנים מקצועיים, אך עדי הראיה לאירוע הם העדים האמיתיים.

בגמר השיחזור מופיע ראש צוות החקירה המיוחד (צמ"ח) שמונה על-ידי משטרת ישראל לחקור את האירוע ששוחזר ומציג לצופים שאלות המכוונות לזיהוי העבריינים ולגילויים. הצופים מתבקשים לטלפן לאולפני התוכנית ולמסור כל מידע הידוע להם בגין אותן שאלות.

לאחר שיחזור של שניים עד שלושה אירועים בכל תוכנית יש הפסקה של כשעה, שבה משודרת תוכנית אחרת.

בגמר ההפסקה מספרים ראשי הצמ"ח לצופים על המידע שקיבלו מאת הצופים בתשובה לשאלות שהציגו.

מנחה התוכנית - כאמור המשיב מס' 3 - מסייע לראשי הצמ"ח בהצגת השאלות ובהסברתן לקהל הצופים.

בכל תוכנית שולבו גם נושאים של חיפוש נעדים וזיהוי חפצים אבודים.

על-מנת להגביר את המתח בתוכנית רואים הצופים מפעם לפעם את הטלפניות המקבלות את קריאותיהם הטלפוניות ואת העברת החומר מאת הטלפניות אל אנשי המשטרה המצויים באולפן (להלן ייקרא לרכיבים המנויים לעיל ולסדר שבו הם מופיעים כמתואר, לשם הקיצור, "הפורמט").

לטענת המבקשת, זכתה התכנית לפופולריות רבה בקהל הצופים. לפי משאל דעת קהל ב- 1990, כ- 20 אלף צופים בחרו בתכנית כתכנית הטלוויזיה הטובה ביותר.

לדעת המבקשת, יש לה מוניטין חשוב בתכנית בפורמט הנ"ל ובשמה של התכנית, ומעשי המשיבים מהווים פגיעה במוניטין זה. כמו-כן עושים המשיבים עוולה של גניבת עין ועושר ולא במשפט על-חשבון המבקשת.

המבקשת הסתמכה על תצהיריהם של יוסף בראל וארון שינדל - שהוא הבמאי הראשי של רשות השידור.

המשיבים דוחים את טענות המבקשת.

בתצהירו מיום 24.12.91, טוען מר אורי פורת, המשיב מס' 2, כי אין הבקשה מגלה עילה כלפיו וכלפי המשיב 4, בהיותם עובדיה של המשיבה 1, אשר כל פעולתיהם היא בנתינת שירותי הפקה מקצועיים לערוץ השני. על-כן, לטענתו - היריב הנכון של המבקשת הוא הערוץ השני, שהוא גוף מכוח חוק הרשות השניה לטלוויזיה ורדיו,

התש"ן - 1990, המשדר את התכנית "בשידור חוקר" שמבצעים המשיבים.

שאלת היריבות הנכונה היא שאלה ראשונה שאצטרך לתת את דעתי עליה.

לגוף הענין טוען מר פורת, כי המשיבים לא הפרו זכות יוצרים של המבקשת, הואיל ואין לה זכות כזו, לא בפורמט התכנית ולא בשמה. אשר לשם - משום ששם אינו בר-הגנה, ואינו מהווה "יצירה" במובן החוק. אשר לפורמט - משום שזהו פורמט סטנדרטי ומקובל בעולם מזה עשרות שנים וכדוגמתו ניתן לראות בתכניות Crime-Watch ו-Police-5 באנגליה, "איקס-אפסילון" בגרמניה וכן בארה"ב (H.B.O.), ובנוסף: משום שהפורמט פונקציונאלי בלבד. כמו-כן אין "פורמט" מהווה "יצירה" במובן החוק.

כן טוען מר פורת, כי השחזורים של מעשי הפשע עצמם הם יצירות עצמאיות ומקוריות וכן התפאורה, הסט, הפתיחה, המוסיקה וכל הקשור בתכנית. אין בכל אלה משום שימוש בחומר השייך, או היה, בתכניות ששודרו אצל המבקשת.

מר פורת אף שולל קיומה של עוולת גניבת-עין, משום שאין התכנית משום "טובין" ואין כאן משום "קונה", כמוגדר בסעיף 59 לפקודת הנזיקין. כן אין כאן משום פגיעה במוניטין, ובנוסף: המוניטין של התכנית הם של משטרת ישראל.

הבקשה במקורה התייחסה לתכנית שעמדה להיות משודרת ביום 25.12.91 בערוץ השני. על-פי הסדר שנעשה בבית-המשפט, הותרו התכנית הנ"ל והבאות אחריה לשידור בתנאים מסויימים (ראה פרוטוקול עמ' 3 - 4). הבקשה הוגשה ביום 24.12.91, ובהקשר לכך נטענו טענות שיהיו כלפי המבקשת וכן נטען כי הוצע למבקשת בזמנו להפיק את התכנית עם המשיב 3 והיא לא היתה מעוניינת בכך, למרות בקשות חוזרות ונשנות של משטרת ישראל.

המשיב 3 בתצהירו, הדגיש שאין לו מעמד אישי בבקשה, שכן הוא משמש אך ורק עורך ומגיש התכנית מטעם המשיבה 1.

הוא סיפר על פגישה בינו לבין מר מקל, מנכ"ל רשות השידור, ביולי 1991, שהציע לו להגיש את התכנית במסגרת של המבקשת, וזאת לאחר סיכום עם משטרת ישראל. אך מר בראל, מנהל הטלוויזיה, טירפד את התכנית ולפניית המשטרה ענה מר מקל כי "מבחינתי אתם יכולים לעשות את התכנית בערוץ השני".

המשיב 4 בתצהירו, אף הוא דחה את המעמד שלו כמשיב.

אשר לפורמט התכנית - בנוסף לטענות שפורטו בתצהירו של מר פורת, טען כי אין אפשרות להפיק תכנית כזו במתכונת אחרת, שכן יש צורך בשיחזורי פשע, בהפניית שאלות לציבור על-ידי חוקרי משטרה ובקבלת מידע מן הציבור לאיתור מבצעי הפשע. כך נהוג בכל התכניות בחו"ל בנושא דומה.

מר בראל בחקירתו שכנגד, הכחיש שטירפד את שידור התכנית אצל המבקשת. העיכובים, לדבריו, נבעו מהצורך באישורים של המליאה והועד המנהל. כמו-כן לא יכול היה רפי גינת להנחותה, בהיותו עורך עיתון.

עד לזיכיון של רפי גינת, הושעתה התכנית כדי לא לפגוע בו. הוא הוסיף כי לרשות השידור יש ענין לחדש את שידור התכנית.

מר שינדל הדגיש את השוני שבין המתכונת של התכניות האנגליות והגרמניות (שהוגשו כמוצגים ת/3 - ת/6) לבין המתכונת של המבקשת (ת/1), שאותה, לטענת המבקשת, מעתיקים המשיבים.

לטענתו, אמנם כל התכניות מיועדות להשגת המטרה של זיהוי עבריינים, ושיחזור הוא אלמנט חשוב בכך. כמו-כן השגת תשובות הציבור הוא אלמנט בסיסי, הוא הדין לשוטרים כמקבלי התשובות מהציבור. לכל אלה הוא קורא: מרכיבי התכנית ולא הפורמט שלה. מה שהוא קורא פורמט הוא מגדיר במילים אלה:

"ראינו תוכניות שונות וראינו שזה ניתן לעשייה בדרכים שונות. אפשר לבנות את התוכנית על אותם אלמנטים ואפשר לקבל תשובות ע"י שוטרים ולא ע"י שוטרים. אפשר שהשוטרים יראו ואפשר שלא. אפשר שירואיין ראש צוות החקירה לפני השיחזור ויש אפשרות שירואיין לאחר השיחזור".

(עמ' 10 לפרוטוקול).

מר אורי פורת, בחקירתו שכנגד, הסביר לגבי המתכונת כי התכנית של הערוץ השני דומה לתכנית שהיתה בטלוויזיה הישראלית, אך לא זהה.

האולפן נראה דומה אך לא זהה. התכנית הופקה באולפן ענקי של המשיבה 1 לעומת אולפן קטן של המבקשת. עקרון התפאורה הוא אותו עקרון והאולפן דומה גם בתכנית האנגלית "Crime Watch". המרכיבים של התכנית קיימים בכל התכניות הדומות, כשם שמרכיבים דומים קיימים בכל תכניות הבידור (כגון: סיבה למסיבה) או בתכנית חדשות, לפי הפונקציה שהתכנית אמורה להשיג. המשטרה כמובן היא גורם מרכזי - היות והיא מספקת את החומר, היא מכינה את הנושאים והיא חייבת ליטול חלק מרכזי בהפקה עצמה.

הטלוויזיה היא המתווך בין המשטרה והצופים.

מר רפי גינת, בחקירתו שכנגד, סיפר שהשם "בשידור חוקר" במקורו הוא שם שהוצע על-ידי יוסי צמח - המשיב 4. לדעתו, האולפן הבריטי של Crime Watch דומה לאולפן ברשות השידור ותכנית זו שימשה לו מודל גם בהפקת התכנית ברשות השידור וגם בערוץ השני:

"לכן כשעשיתי בשידור חוקר זה היה מודל שלי ולכן זה דומה. גם פה התכנית מתחילה בתכנית הקודמת, עוברת לשיחזורים בשטח שנעשים ע"י שחקנים ועדים אוטנטיים. מיד עם תום השיחזור שיחה עם קצין החקירות של המקרה שמציג שאלות לצופים. בתכנית הבריטית יש שני מגישים.

מאחוריהם ישנה מחיצת זכוכית וכל חוקרי המשטרה שעונים לטלפונים. נכון שהאולפן שלנו מרובע ושלהם עגול, אך הפרינציפ אותו הדבר כי זה הפורמט הנכון וזו התכנית הנכונה והלכנו לפי המודל שלהם.

מוגשת הקלטת של תכנית בריטית - נ/1.

לא נכון שבקלטת הנ"ל אין שוטרים במדים באולפן. יש שוטרים במדים באולפן. אצלם יש מדיניות של הסקוטלנד יארד ששוטרים יופיעו בחליפות ועניבות ולא במדים. אך ישנה פינה קבועה בתכנית של שוטר ושוטרת במדים שמציגים אייטמים.

את איפס איפסילון ראיתי את התכנית שבה השתתפתי לפני כשנתיים שלוש. אך אולפן אף פעם לא זעה. גם בערוץ 2 הוא לא זעה. דומה - כן.

שיטות השיחזור - אם יש משהו שנתון לכשרונו של הבמאי זה שיטת השיחזור. בתכנית ה-200 של האיפס איפסילון החליטו שהשיחזורים שלנו הם הכי טובים. זה תלוי בכשרון של מי שעושה אותם. הפרינציפ זעה - שחקנים, עדים אוטנטיים.

אני לא מכיר שום דרך שבה אפשר לעשות תכנית כזו בלי לשחזר את הפשע להציג שאלות של הקצין האחראי, לקבל תשובות מהצופים ולעשות פינות באולפן, לצאת לשעה הפסקה זה בדיוק כמו בבי.בי.סי. הפורמט הוא שיחזורים, שאלות וטלפונים. האולפן לא יכול להיראות לגמרי אחרת. את הטלפוניסטים צריכים לראות אותם אבל במקום מאחורי אפשר לשים בצד.

ניצול זמן ההפסקה אינה שייכת לי. את השיחזורים אפשר לעשות קצרים או ארוכים. בשיתוף המנחה או בלעדיו. גם אצלנו בשיחזורים משתתפים חוקרים. גם את המנחה רואים שואל שאלות בשטח. וזה שונה מהטלוויזיה הישראלית".

(עמ' 14 - 16 לפרוטוקול).

מר יוסי צמח, בחקירתו, הבהיר כי הוא שעיצב את התכנית של הערוץ השני כשם שעיצב את תכניות רשות השידור. הוא שקבע את השם "בשידור חוקר".

אשר להשוואה עם התכנית האנגלית אמר:

"התכנית הישראלית אינה בדיוק אותו דבר כמו התכנית של הבי.בי.סי. איני יכול להרחיק מנחה מהרקע שלו, לכן גודל האולפן הוא נתון קבוע ללא קשר לתכנית. לתכנית יש דיסצפלינה שלה. היא צריכה להתנהל בקשר עין ואוזן.

האולפן אינו פונקציה. מפיק התכנית אמר לי להסתכל על תכניות זרות והוא הטיל עלי לעצב את התכנית ועשיתי תכנית או שתיים ומסרתי לבמאים אחרים. איני רואה בזה משהו יצירתי אלא מיומנות ועבודה".

שאלת היריבות- המבקשת טוענת כי היא זו שתחליט את מי שתצרף כנתבעים ואין בדעתה לתבוע את הערוץ השני:

"המשיבים הם המפיקים את התכנית, כל אחד בתחומו, בלעדיהם לא תופק התכנית. הערוץ השני, לצורך הענין, אינו אלא מסך להקרנת התכנית.

... גם ללא הערוץ השני יוכל הענין להתברר עד תומו, ולפיכך נוכחותו אינה נדרשת כלל. הפרת זכות היוצרים ונטילת השם ללא רשות נעשית על-ידי המשיבים המוכרים את המוצר המפר לערוץ 2. שום אדם זולתם לא עשה זאת. הם, איפוא, בעלי-דינה הנכונים של המבקשת".

את המשיב 2 רואה ב"כ המבקשת כ"אורגן של המשיבה 1 והוא אחראי למעשיה כמעוול משותף. פעולה כאורגן של תאגיד אינה מקנה חסינות כנגד אחריות אישית למעשה עוולה שהאורגן הוא מבצעו הפיזי".

לדעתי, הערוץ השני הינו צד הכרחי לבקשה, היות וצו מניעה עלול לפגוע בזכויותיו. כן עלול הצו לפגוע במערכת ההסכמית שבין הערוץ השני לבין המשיבה 1 (ואולי אף

המשיבים האחרים). צודקים המשיבים שצו נגד המשיבים 1-4 אינו יכול להיות צו אפקטיבי כלפי הערוץ השני, שכן הערוץ השני יכול להשתמש - אם ינתן צו - בשירותי הפקה של אולפנים אחרים וצוות אחר. מזה למדים כי עיקר הסכסוך הוא בין רשות השידור לבין הערוץ השני, ואי-תביעתו של הערוץ השני אומרת: דרשני.

אשר למשיבים 2 - 4, בהיותם עובדי המשיבה מס' 1, אינני סבור שיש למבקשת עילה נגדם. האסמכתאות שהביא ב"כ המבקשת (סעיף ג) בעמ' 4 לסיכומיו) אין בהן כדי לשנות מסקנה זו. נראה לי שהם צורפו שלא כדין כצדדים לבקשה.

אני דוחה, איפוא, מטעם זה את הבקשה נגדם.

אשר למשיבה מס' 1 - מקובל עלי שאין הנתבע חייב להיות היצרן המתחרה. די בכך שהוא מבצע עוולה או פוגע בזכות, כדי להקים לכאורה עילה נגדו.

זכות יוצרים בשם "בשידור חוקר"

ב"כ המבקשים בחר לעגן את עילתו באשר לשם בחוק זכות יוצרים, 1911 רק כעוגן שלישי (אחרי גניבת-עין ועשיית עושר ולא במשפט), והוא טוען כי "שם התכנית נכלל בהגדרה הרחבה של "יצירה ספרותית", כהגדרתה בחוק זכות יוצרים שכן זוהי יצירה הנותנת ביטוי בכתב לרעיון כלשהו, דל ככל שיהיה, שיש בו מקוריות ומידת מה של מאמץ וכשרון". הוא לא הביא כל אסמכתא לפרפוזיציה זו בקשר לשם.

לעומתו טענו ב"כ המשיבים, כי לפי ההלכה המקובלת, אין הגנת זכות יוצרים על שם.

כך אנו מוצאים בספרם של On Copyright - Copinger and Skone מהדורה 12 עמ' 61 (סעיף 158) ועמ' 327 (סעיף 741):

"The titles to books, newspapers, periodicals and other copyright works, though often coming before the courts, are not generally in themselves the subject of copyright. It is difficult to say that there is any original literary work in the formation of several ordinary English words into a title".

המחברים מסתמכים בדבריהם על פסיקה ישנה וחדשה כאחד. בפסק-דין Hunter Ltd. v. Twentieth Century Fox Corporation Ltd (1964), 1 W.L.R 273, 286, אמר לורד הודסון ששמות אינם יכולים להיות נשוא לזכות יוצרים, הואיל ולכשעצמם אי-אפשר לראות בהם חלק חשוב של ספר או מסמך אחר הראוי לזכות יוצרים המצדיק מניעת העתקתם על-ידי אחרים.

המסקנה של המחברים היא ששם לא יהיה מוגן, אלא-אם-כן הוא ארוך במידה מספקת ומקורי ושהיתה עבודה רבה ביצירתו ובבחירתו.

מקובלים עלי דבריו של מר צמח, שהוא שהגה את השם והביא אותו ל"טראסט מוחות" של חבריו, שהגיעו לאותו שם אחרי דיון קצר והעלאת שמות דומים. איני רואה בכל אלה משום גורם המצדיק הענקת זכות יוצרים לשם.

בספרו של Law of Trade Marks and Trade Names - Kerly (מהדורה 12 עמ' 398 (סעיף 61-16)), נאמר כי שמות (של ספרים, תקופונים וסרטים) יכולים להיות

מוגנים כשמות מסחריים. והוא מוסיף:

"There is no copyright in such titles".

וראה גם שרה פרזנטי / דיני זכויות יוצרים, כרך ראשון, עמ' 154 סעיף 41-ג(2).

גניבת-עין בשם "בשידור חוקר"

המשיבים טענו בתצהיר, כי סעיף 59 לפקודת הנזיקין מתייחס ל"טובין" ואין תכנית טלויזיה בגדר "טובין". אך הם זנחו, בצדק, טענה זו בסיכומיהם. גם אני סבור שהמנוח "טובין" בסעיף 59 יכול כל נכס, למעט מקרקעין ומוניטין בתכנית טלויזיה - במשמע. ואולם הם טוענים, גם בסיכומיהם, כי אין מדובר בענייננו ב"קונה". צופה הטלויזיה, הרואה את התכנית, לדעתם, איננו "קונה" במובן ביטוי זה בסעיף 59 הנ"ל.

אני סבור שהדין עם המשיבים. סעיף 59 נועד להגן על הקנין בנכס כלשהו במסגרת יחסים מסחריים, דהיינו - על נכס שבעליו עושה בו עסק, או שהמוניטין של הבעלים קשור לעסקים מסחריים. לא בכדי מדבר הסעיף על "קונה". אין כאן הגנה על כל קנין של אדם ברכושו - כולל רכוש שאין הוא עושה בו עסק או שאינו מיועד לעשיית עסק. ההגנה היא אך ורק על "טובין" המשמשים בעסק. מקובל עלינו שהתובע, המבקש להוכיח קיומה של עוולת גניבת-עין, צריך להוכיח כי רכש מוניטין בטובין באופן שהציבור מזהה את תדמיתם החיובית של הטובין עם התובע (הנשיא שמגר בע.א. 634/89, ריין נ' פוג'י, עמ' 10 (לא פורסם)).

"התדמית החיובית של הטובין" היא התדמית שנועדה לקדם את מכירתם לציבור. אותו ציבור, הנזכר בעוולת גניבת-עין, עלול לטעות על-פי מעשי המעוול ולחשוב שהטובין של הנתבע הם הטובין של התובע ולקנות אותם תחת רכישת הטובין של התובע. מכאן, שנכס שאינו עומד למכירה או אינו יכול לשמש נשוא למכירה, אינו יכול ליצור עוולת גניבת-עין ולא להגנת הקנין בו נועד סעיף 59.

הבה ונדגים: לאספן ידוע יש חפץ-אמנותי יחיד במינו ורב-ערך. אדם אחר מחקה את החפץ ומוכר אותו לכל דורש. הואיל והאספן אינו עוסק בחפץ ואינו מתכוון למכרו - הוא רק מחזיק בידיו את זכות הקנין בו - הרי על אף הענין שיש לו שלא ימכרו חיקויים לחפץ שבקניינו, אין אותו אספן יכול לתבוע את המחקה על-פי סעיף 59:

"טובין של אדם אחר" בסעיף 59 - משמעותו, לדעתי, "טובין העוברים לסוחר".

מה היא "רשות השידור" בהקשר זה?

שידורי הרדיו והטלויזיה, לפי חוק זה, הם השידורים הניתנים לציבור. הרשות מקיימת את השידורים כשירות ממלכתי (סעיפים 1-2 לחוק רשות השידור, התשכ"ה - 1965). הרשות מקיימת את השידורים לשם מילוי התפקידים המפורטים בסעיף 3 לחוק הנ"ל, שהם מטרות חינוכיות, בידוריות, מתן אינפורמציה, קידום היצירה העברית והישראלית וכד'.

אין הרשות מוכרת את שידוריה. הכספים למימון פעולותיה ניתנים לה על-ידי הממשלה (סעיף 26 לחוק), במסגרת חוקי התקציב.

סעיף 28 מציין במפורש שהרשות אינה רשאית למכור או להעביר נכס שבבעלותה

אלא באישור הממשלה.

האגרה המשתלמת, לפי סעיף 29 לחוק, היא אגרה שנתית בעד החזקת מקלט רדיו או טלוויזיה (לא בעד השימוש בו). גם אדם שאינו פותח כלל את הרדיו או הטלוויזיה כל השנה - מתחייב באגרה. במילים אחרות: אין המאזין או הצופה רוכש את תוכן התכנית המשודרת או המוקרנת. ועל-כן אין הוא בגדר "קונה" במובן סעיף 59 לפקודת הנזיקין. תכנית הטלוויזיה על אף היותה בגדר "טובין", אין היא בגדר ה"טובין" שאליהם מתייחסת עוולת גניבת-עין. שכן, אין אלו "טובין מסחריים".

בנדון זה ראה ספרו של (1990 The Law of Passing Off - Wadlow) עמ' 50 סעיף 2-11:

"The action for passing-off protects the right of property the plaintiff has in the goodwill of his business ... Although definitions of passing-off may expressly require the plaintiff to be a trader, this is strictly speaking redundant, because a plaintiff who is not a trader cannot suffer damage to any business or goodwill".

המחבר מנסה להגדיר את ההיקף של הביטוי trader בצורה רחבה, והצעתו (בעמ' 49) היא: כל אדם המקבל הכנסה מהספקת טובין או שירותים. הוא כולל גם אנשים במקצוע חופשי, סופרים, אומנים.

בספרם של (Drysdale ו-1986 Practice) Silberleaf (Passing-off, Law and - 23 עמ' (סעיף 3.11), נאמר כי מקרים בהם התובע לא הצליח להוכיח קיומו של "עסק" (business), הם מעטים והם יוחדו לנסיבות שבהם ברור כי אין כל פעילות-עסקית, במובן אמיתי, המתנהלת על-ידי התובע. ראה גם דברי לורד אקנר בענין FSR 119, 120 C.A. Kean v. McGivan (1982).

וראה גם: ע"א 253/72, ג'והן ווקר ובניו בע"מ נ' נשיונל דיסטילרס, פ"ד כז(1) 361:

"הדין מכיר בזכות הקנין של בעל-עסק במוניטין של עיסקו העלול להיפגע על-ידי מצג-שווא של הנתבע ופורש עליו את הגנתו. לא הטעיית הציבור מעיקרה של העילה, ולא איש מן הציבור יכול לתבוע בעילה זו, אלא שכדרך שבכל פגיעה בזכות קנין אחר יוחדה זכות התביעה לבעליו, כן גם בקנין שבעיסקו של אדם או במוניטין שלו".

כשמדובר בהקשר זה על פגיעה במוניטין, הכוונה ל"ניצול לא מורשה של הזכות הקניינית של התובע במוניטין ובאהדה שרכש לעצמו או למוצרו" (ראה מאמרה של ד"ר פרידמן פנינה, "לבעית "הטובין" בעוולת גניבת-עין", הפרקליט, לה' 179, 180, 184).

עו"ד גבריאלי, ב"כ המבקשת, טוען בסיכומיו בהקשר זה (עמ' 5), כי "כשם שיכולה להיות גניבת-עין בענף שירותי הביטוח, כך הוא הדבר גם בשירותי הבידור". בנדון זה אני מסכים עימו. יש שירותי-בידור שבהם מוכרים האומנים את תוצרתם: הבידור, ובכרטיס הכניסה "קונה" הצופה את המוצר - את ההצגה המוצגת לפניו. צריך שתהיה עיסקת מוכר - קונה או פגיעה במוניטין של מי שעוסק במכירת מוצר של בידור. מה שאין כך אצלנו, כפי שהראיתי.

עשיית עושר ולא במשפט בשם "בשידור חוקר"

המבקשת טוענת כי השם "בשידור חוקר" והמוניטין של המבקשת בשם זה, הינם נכסים בעלי ערך כלכלי. המשיבים נטלו נכסים אלה ללא תשלום, ובכך עשו עושר ולא במשפט על חשבון המבקשת" (סיכומי המבקשת, עמ' 7).

בנדון זה נתפסה המבקשת לכלל טעות.

במסגרת הראיות שהובאו בפני, לא היו ראיות שהמשיבה 1 התעשרה מהשימוש בשם "בשידור חוקר". "התעשרותה" היא מהפקת התכנית בשביל הערוץ השני. התעשרותה באה מביצוע עבודת הפקה באולפניה ותו-לא. איני יודע אם לגורם השם דווקא היתה השפעה על רווחיה של המשיבה 1.

אומר ב"כ המבקשת (עמ' 7 לסיכומיו):

"לענייננו, אין כלל ספק כי היתה התעשרות: הרווח שהפיקו המשיבים מהפקת התוכנית המפירה בא כתוצאה מכך שהפיקו אותה בשם זהה ובמתכונת זהה לתכנית המבקשת בעלת המוניטין היה בציבור".

מאום מכל הנ"ל לא הוכח ואיני יודע על סמך מה קובע ב"כ המבקשת כי "לענייננו אין כל ספק" בכך.

המשיבה 1 כאולפני הסרטה, היתה עושה את רווחיה, כך יש להניח, גם אם התכנית היתה מופקת במבנה אחר של אולפן או בשם אחר. התשלום לה הוא בעד שירותי אולפן - שאין להם קשר, לכאורה, לשם התכנית או למתכונתה.

כבר הערתי שמפליא אותי למה לא תבעו את "הערוץ השני". מי שהפיק "התעשרות" שלא כדין הוא, אולי, הערוץ השני, אך ענייני אינו עומד בפני.

נראה לי שלא הוכחה כל זכות שיש למבקשת בשם התכנית "בשידור חוקר".

זכות יוצרים- בפורמט התכנית אמנם אין זכות יוצרים ברעיון - כך אומרת המבקשת - אך ביטוי של הרעיון מוגן. הרעיון לתכנית המסייעת למשטרה בפיענוח פשעים אינו מוגן. גם השימוש בחומר משטרתית אותנטי ובשוטרים חוקרים או שיחזור, באמצעות שחקנים, של מעשי פשע אינם נשוא לבקשה זו. אך דרך ביטויים של רעיונות אלה ע"י המשיבים, מן הדין שלא יפר את זכויות-היוצרים בדרך הביטוי שנתנה להם המבקשת:

"לשון אחר, כיצד ישולבו השיחזורים בתוכנית, כיצד ישולבו השוטרים החוקרים בתוכנית, מה יהיה תפקידו של המנחה - המגיש; כיצד יראה האולפן; איזו תפאורה תוצג באולפן וכיצד תיווצר האווירה המיוחדת שבה מעונין מפיק התוכנית ליצור ענין ולמשיכת הציבור. כל אלה הם בגדר דרכי הביטוי המוגנות של הרעיונות הבלתי-מוגנים".

(עמ' 8 לסיכומי ב"כ המבקשת).

מבלי להיכנס לשאלות המשפטיות אם אכן כל אלה מוגנים הם, נראה לי שדין בקשה

זו להידחות משום שחסר בכל אלה יסוד אחד בר-חשיבות והוא: המקוריות.

המשיבים טוענים כי דרכי ביטוי אלו - מופיעים בתוכניות הדומות מחו"ל ובמיוחד בתכנית הבריטית Crime-Watch. מר רפי גינת אף אמר שהוא הלך בעקבות התכנית האנגלית Crime-Watch. על-כן לא עיינתי בקלטות של התוכניות האחרות מחו"ל כגון: XY.

הואיל והגישו לי את הקלטות הכוללות את תוכנית "בשידור חוקר" של המבקשת (1/ת), זו של המשיבה (2/ת) ושתיים של Crime-Watch (1/נ ו- 3/ת), צפיתי ב- 4 הקלטות הנ"ל תוך תשומת לב לאותם נושאים שהעלו ב"כ המבקשת בקטע שצוטט לעיל מעמ' 8 לסיכומיהם ובטיעונים האחרים שלו.

וזו מסקנתי:

אכן יש דמיון כללי בין מבנה האולפן של המשיבים לזה של המבקשת, אך דמיון רב כזה קיים גם עם האולפן של Crime-Watch. בשלושתם יושב המנחה (בתכנית האנגלית שני מנחים) ומאחוריו קבוצה של אנשי משטרה.

באנגליה הם בבגדים אזרחיים, בארץ - הם במדים. בכולן - הם יושבים ברקע שמאחורי המנחה.

בשלושת הסדרות - השיחזורים משולבים באותה דרך. אף השוטרים החוקרים משולבים בהם באותה צורה. דהיינו - לאחר השיחזור המבוים, מראיין המנחה את קצין המשטרה ויחד הם מבקשים מהצופים את הפרטים הדרושים. בחלק ב' שוב נפגשים השניים והקצין מוסר מה תוכן הידיעות שהגיעו בינתיים ומה עוד חסר להשלמה.

תפקידו של המנחה בשלוש התוכניות - זהה ומוגש פחות או יותר באותה צורה.

אפשר לומר שמבחינה מבנית-כללית, ובהנחה שהתוכנית האנגלית היא הותיקה משלושתן (ולא הוכח לי שהמבקשת קדמה לתוכנית האנגלית), התכנית של המבקשת הועתקה מהתכנית Crime-Watch. לדעתי, אין שום דבר מיוחד בעיצוב ובפורמט של המבקשת שאינו מצוי בזה של Crime-Watch. כמובן שיש שינויים הנובעים מתוכן השיחזור והנושא, אך אלו הם מחוייבי המציאות ואין בהם כדי לשנות את המסקנה הנ"ל.

אין לדבר, איפוא, על זכות-יוצרים של המבקשת בפורמט, עיצוב והעמדה של התוכנית, שכן אלו הן חיקוי והעתקה של Crime-Watch.

אינני יכול, איפוא, לומר, לכאורה, שהמשיבים העתיקו את "התפאורה, הסט, הפתיחה וכל הקשור בכך" מתוכנית המבקשת. באותה מידה הם יכלו ללכת בעקבות התוכנית האנגלית ולהגיע לאותה תוצאה.

עיינתי גם ב- 7/ת, המתאר את השינויים שקיימים, לדעת המבקשת, בין שלוש התוכניות. לא מצאתי בהם שום שינוי משמעותי שישנה את עמדותי הנ"ל.

מסקנה זו מייטרת גם את הדיון בעילות של גניבת-עין ועשיית עושר ולא במשפט,

מאותם הנימוקים.

התוצאה היא שלא הוכחו בפני, לכאורה, היסודות הדרושים למסקנה כי היתה כאן נטילת זכות-יוצרים או עשיית עוולה של גניבת-עין או התעשרות ולא במשפט מצד המשיבים כלפי המבקשת.

הבקשה נדחית.

המבקשת תשלם למשיבים הוצאות ושכ"ט עו"ד בסך של 10,000 ש"ח + מע"מ + הפרשי הצמדה וריבית מהיום.

ניתן היום 17.4.92